

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat
p.a. de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Midden-Nederland
t.a.v. de heer P.C. van Gelder
Postbus 2232
3500 GE Utrecht

Rijs, 11 april 2018

Onderwerp: Zienswijze zandwinning Smals IJsselmeer

Geachte heer van Gelder,

Als Stichting Gaasterlân Natuerlân komen wij al meer dan 30 jaar in actie om ons landschap en de natuur daarin te beschermen en te herstellen. In al die jaren zien wij ons echter geconfronteerd met een gestage afname van de kwaliteit van onze leefomgeving. Industrialiserende landbouw, windmolenparken, toenemend luchtverkeer en toenemende mobiliteit in zijn algemeenheid trekken zware wissels op de beleefbaarheid van onze omgeving, en daarmee op ons welbevinden. We zien ons nu geconfronteerd met een nieuwe bedreiging in de vorm van industriële zandwinning voor onze fraaie kust.

Als Ministerie zou u dienstbaar moeten zijn aan de bevolking, en in staat het grotere geheel te overzien. Accumulatie van al deze aantastingen van onze fysieke leefomgeving dreigt te escaleren in een onleefbaar land. Het is dan ook wrang te moeten constateren dat het toch al veel te ver voortgeschreden fenomeen van verharding en verstening van onze omgeving de komende decennia ruim zal worden gefaciliteerd met het zand dat nota bene wordt gewonnen in een Natura 2000-gebied. Ook dit project wordt beargumenteerd met het alles overstijgend "nationaal belang". Maar is een leefbaar Nederland dan niet het ultieme nationaal belang?

Het plan om zware industrie toe te staan in het "natte hart" van Nederland, met grote betekenis voor onze (inter)nationale natuur, recreatie en (drink)watervoorziening is feitelijk pervers.

In onze eerdere reacties op de planvorming (bestemmingsplan gemeente) hebben wij al een reeks aan argumenten naar voren gebracht. Nagenoeg al deze argumenten zijn ook reeds door anderen onder de aandacht gebracht. Tot op heden zijn de reacties van het bevoegd gezag op onze argumenten ronduit onbevredigend. Wij herhalen onze argumenten hieronder nog kort, om ze ook onder uw aandacht te brengen. Wellicht dat u ze wel als steekhoudend beoordeelt.

1. De zandwinning gaat ten koste van leefgebied voor talloze vogel(soorten), maar ook zoogdieren zoals de Gewone zeehond en Meervleermuis verliezen habitat. Zoogdieren die hun best doen in Nederland hun leefgebied te heroveren, zoals Visotter en Bever, zien zich op die manier eerder geconfronteerd met barrières, terwijl we juist alles zouden moeten doen om het herstel van gezonde populaties in ons land te bevorderen.

2. Stilte en duisternis worden steeds zeldzamer in ons overbevolkte land. Waar die nog resteren is het zaak om er erg zuinig op te zijn. Terreinverlichting, winputmarkering, vele vaarbewegingen, winnings- en bewerkingsprocessen van zand doen daar afbreuk aan.
3. De stabiliteit van de bodem neemt af en kan tot onverwachte effecten leiden. Denk ook aan stratificatie en inversie daarvan. De peilwijziging van het IJsselmeer leidt al tot te compenseren natuurwaarden langs de Friese IJsselmeerkust. Het evenwicht is vaak subtiel en fragiel, en met de winning van zand nemen de onzekerheden alleen maar toe.
4. We zijn er allerminst gerust op dat de grote natuurwaarden langs de zuidelijke Friese IJsselmeerkust geen nadelige gevolgen gaan ondervinden van deze grootscheepse zandwinning. Daarbij valt onder meer te denken aan verdere vertroebeling van het water, dat, qua doorzicht, vooral zomers al zwaar te wensen overlaat. Het kan het voorzichtige herstel van de waterplantengroei ernstig frustreren. Terwijl die plantengroei nu juist van essentieel belang is voor herstel en stabilisering van het ecosysteem ter plekke.
5. Smals heeft kenbaar gemaakt een fonds in het leven te roepen dat gevuld zal worden naarmate de verkoop van zand op gang komt. Dit fonds is uitdrukkelijk bedoeld om projecten voor de natuur uit te financieren. Dit ter compensatie van de natuurwaarden die onder druk komen te staan door de zandwinning. Wij vrezen dat deze gelden zullen worden gebruikt voor andere zaken dan natuur. Temeer omdat het tot op heden volstrekt onduidelijk is wie deze pot met geld gaat beheren en wie de besluiten neemt waar het geld aan wordt besteed. De aanhoudende schimmigheid hieromtrent voedt onze argwaan.

Tot slot spreken wij de hoop uit op een tijdig inzicht uwerzijds dat centrale zandwinning, waar nu voor gekozen lijkt te zijn, beter in de Noordzee plaats kan vinden dan in ons IJsselmeer. Dit in parallel met het windmolenpark NOP. Deze reeks windturbines vervuult onze horizon, terwijl op plekken in de Noordzee op ruime afstand van de kust het ene na het andere grootschalige windmolenpark wordt gerealiseerd. Deze parken leveren (op termijn) een veelvoud aan schone energie van wat het park in de NOP leverde, levert en zal leveren. Maar onze horizon is wel voor een lange reeks jaren bedorven. Leer hier s.v.p. van en bederf onze horizon niet opnieuw met loodsen en andere bouwwerken. Eén van de hoofdkenmerken van ons IJsselmeer, en tevens een van de breedst gewaardeerde, is weidsheid. Koester dat, en bezint eer ge begint.

hoogachtend,

de voorzitter,

b.a.

F. Venema

ilja sanders

de secretaris,

M. Lodeweges

cc: gemeente De Fryske Marren
It Fryske Gea
Het Blauwe Hart
Provinsje Fryslân